

AR EESTI RAHVUS-RAAMATUKOGU

Naiste Hääl

Eesti Naisliidu
Häälekandja

Ilmub
üks kord kuus

TELLIMISE HIND:

1 aasta peale . . . Kr. 2.—
1/2 aasta peale . . . „ 1.20
Väljamaa tellimine „ 3.—

Toimetus ja talitus asub:

TALLINN, RATASKAEVU TÄN 22
Avatud kella 12—2 Telefon 6-52

Üksiknumbri hind 20 senti

KUULUTUSTE HIND:

1 lehekülge . . . Kr. 30.—
1/2 lehekülge . . . „ 20.—
1/4 lehekülge . . . „ 10.—

Tellimise hind koos „Eesti Naisega“ — aastas Kr. 5.—, 1/2 aastas Kr. 2.75

Märts 1930

Nr. 3

IV aastakäik

Tänapäeva naise.

Halidé Edib Hanoum,
uue Türgimaa energilisemaid
loojaid.

SISUKORD: Tänapäeva naise. — Kahesugune moraal. — Kas ideeline algatus või mees-
telt kohtade ärakiskumine? — Kirjanduslik veste. — Naine ja eramajapidamine rahvamajanduses.
— Hinge ülempreestrid. — Praeguse aja kodukultuuri põhijooni. — Kunstniku naine. — Kroonika.

Tänapäeva naise.

Halidé Edib Hanoum.

Halidé Edib Hanoumi nimi ei ole tundmatu Euroopa naistele. Temaft kuuldi juba ammu. Ta kirjutas väga loetavaid romaane, wöttis osa Türgi naisliikumisest, ta teati, et ta juurt huwi tunneb kaswatusküsimuste kohta ning on poliitiliselt tegew. Kuid kõik, mis kõneldi ja kirjutati Halidé Edib'ist — Hanoum on waid naise ninetus — proua, mis Türgimaal asetatakse nime lõppu, — kõlas nii uskmatu, nii muinasjutulik, et jellele tuli juhtuda wähe umbuslikult. Aga kui siis tema kutjuti Ameerikasje „Poliitika instituuti“, mis peale sõja ajutati Williamstowni ja paluti seal asjatundjatele pidada ettelugemisi „Moodsa Türgimaa küsimuste“ üle, kui ta siis tegi kõnerei su läbi terme Ameerika, kõites ja wõites igalpool üldist tähelepanu ja imetlemist, sai jelle haruldase naise elu kuuljaks üle maailma. See on nii huwitaw, et ta meiegi tähelepanu wäärrib.

Halidé Edib sündis 1885. aastal jultan Abdul Hamid'i sekretäri tütreana. Juba nelja-aastasena kaotas ta oma ema. Sja andis ta tema ema wanemate hoolde, kelle kodus ta sai ka esimest prantsuse ja inglisekeele õpetust. Raheljaaastajena paigutati amerikas tütarlaps Konstantinoopoli Ameerika college'i. Kuid maewalt oli ta seal saanud koduneda, kui temalt wõeti see haridusewõimalus. Sultan, kes oli äärmine naiste hariduse wastane, käskis erilise käskkirjaga teda koolist wälja wõtta. Wäite tütarlaps tundis seda walusa hoobina, tundis esmatordselt ahelaid, mis kõitsid tema maa naissi usu ja kombelise nimel. Kuid warsti algas Türgimaal uus arusaamine naisest esimest kiiri heitma. Mõni aasta hiljem wõis teadusehimmuline tütarlaps uuesti jätkata õppimist samas koolis, mille ta 1901. aastal lõpetas esimese türkannana. Ja temast sai jelle õppeasutuse juurim uhtus, kuulsaim lõpetaja.

Wähe hiljem abiellus ta. Kuigi ta mees oli õpetlane, praegune Türgimaa kuulsaim matemaatik, kujunes see abielu nii õnnetult, et see üheksa aasta pärast lõppes lahutuslega. Just sel ajal awaldas Halidé Edib oma esimese romaani. Warsti järgnesid jellele teised romaanid, mis kandisid juurel määralt poliitilist laadi. 1916. aastal abiellus ta uuesti dr. Adman Beh'ga, termiwhoiu peawalitsuse juhiga.

Masta hiljem nimetati ta lääne kirjanduse professoriks Stamburli ülikooli juure. Kuid ifka jalgemaks sai temale ta elu eesmärk: juhtida oma maa naissi uuele arenemisele, uuele ellujuhtumisele. Mõned üksikud sanuti mõtlejad kogu sid ta ümber — Türgi naisliikumise alus oli pandud. Naiste juhina oli Halidé Edib väga tegew nii sõnas kui kirjas. Tema mõju kaswas kiirelt.

Kuid alles maailmasõja lõpp kutjus esile jelle huwitawa elu seisusrikkama ja huwitawama ajajärgu. Ta wöttis elawalt osa rahmuslikust wabadusliikumisest. Ühes paljude teistega sai ta jurma mõistetud ja kuna tema kinniwõtmise eest pafuti juurt hindu, oli tal väga raske põgeneda Konstantinoopolist. Kaks nädalat weetis ta wantril, peidus juurte sütega täidetud kottide all. Teda ei piidnud mitte ainult walitus, waid ka liitrikkide waeosjad olid ta kannul. Rehhaliselt murtuna, kuid waimliselt wärskena ja julgena jõudis ta Angoorasse, kus ta koge wõitis üldise armastuse. Ta astus sõjawäkke, warsti ülendati ta oma julguse ja tubliduse eest ohwitseriks ja ta oli kuulus ja armastatud „Angoori amagoon“. Aga ka kaasakistawa kõnelejana wõitis ta igalpool poolehoidjaid uuele walitussele. Kemal Pasha usaldas temale kõigepealt haridusministeeriumi juhtimise ja korraldamise, siis oli ta Türgimaa diplomaatiliselt esindajaks mitmel puhul, eriti kuulsaks sai ta läbirääkimiste puhul Inglismaaga, mida ta väga osawalt juhtis. „Uue Türgimaa ema“, nii nimetatakse seda juurt naist, kes on üks uue Türgimaa juhtiwamaid waine, kellel on määratud teened oma rahwa ja riigi arendamises.

Kui Halidé Edib põgenes Konstantinoopolist Angoorasse, usaldas ta oma mõlemad wäikesed pojad Ameerika sõprade hoolde, kellede hoolle neid kaswatati Ameerikas. Nad on mõlemad praegu ülikoolis — üks Ameerikas, teine Inglismaal. Halidé Edib ise elab ühes oma mehega juba mitu aastat Londonis. Tema, kes oli wõitnud kogu oma rahwa südamed, läks maa-palku, sest ta ei saanud leppida Mustapha Kemal Pasha diktaatoriga. Kõõs temaga wõitles ta oma rahwa wabaduse eest, kuid tema sihtiks oli rahwa arenemine tõsiselt demokraatiks, — kui see ei teostunud, lahkus ta kodumaalt.

Kahesugune moraal.

Meie ajaga kaajas käinud juured hinge-
lijed üleelamised ja vapustused on kahtlemata
uut elementi ja uusi mõisteid toonud inimeste
juhetesse ka seksuaalsel alal. On toonud mo-
raali tõdenvemist ja teatavaid juugulisi wa-
badusi.

Kõikide aegade põlvkonnad ei ole ühe-
juguised, iga ajajärk on ilmutanud omi erimõu-
deid jelles küsimuses.

Kas on lugu meil nii halb, kui peaks ar-
vama viimase aja jüüdistuste järele?

Kui teeme ülemaate kõigist jüüdistustest
kõlbluse languses, mis viimajel ajal kartud
avalikkuse ette, siis näeme, et nad on sihitud
ühe aja ühiskonna liigete vastu, nimelt naise
vastu. Seda leiame prof. Rahamäe kui ka
teiste jüüdistustest. Selttkonnas kuuleme ja-
ma arvamisist.

See on meie avalik arvamine. Meil jüü-
distatakse naisõpilasi kõlbluse languses, jüü-
distatakse abielunaisi jughuiguste lewitami-
ses, aga meie ei kuule, et jüüdistatakse mehi ka
samades pattudes. Seltspärasit tahtmatult
tõuse küsimus: kas tõesti ainult naine on
jüüdlane, kas ainult naine kannab enesel
maailma pattu kõlbluse langemises ja kas ai-
nult naine on vastutaw inimkonna moraalil
eest?

Kas ei tule neis jüüdistusis pöördka me-
he poole ja nõuda temalt kaastvastutust? Kas
naised üksi langetavad kõblust? Kas mees ei
ole kaastegow ja kaasteadow? Kui nii, siis
peaks vastutus olema mõlemapoolne.

Mis siis kahesugune hindamine, kahesu-
gune moraal?

Siljuti keegi katjus warju langetada nais-
õpilaskonnale, jutustades ühe loo naisõili-
õpilasest ja viiest meesõiliõpilasest, mis oli
inetu süülijelt. Lugu oleks pidanud küll roh-
kem warju heitma meesõiliõpilastele, aga
ometi meie avalik arvamine näeb jüüdlasi
ainult naisel, mees oleks nagu wäljaspool
aega ja ruumi. Sarnane on selttkonna arwa-
mine, mitte ainult meeste, waid kahjuks ka
paljude naise.

Siljuti oli ajalehtedes juttu Austria-
Prantjuse abielude liidust, kus liit tahab orga-
niseerida 50 abielu prantslaste ja wim-
laste wahel, ning annab teada, et wastu-
tab oma „mõrjate kõblise puhtuse eest.“
Minuhest sõna jelles sõnumis ei ole, et liit ga-
ranteeriks ka peigmeeste kõblust.

Walitjeb üldijelt arwamine, et mees wõib
lubada enesele kõit. Wastates elumehena, mees

õitib enesele noore puhta tütarlapse elukaasla-
jeks. Minuwõiku mehelt ei küsita.

Kahesuguse moraalil mõistega on meil se-
tud kaks wäga walujat ühiskondlist küsimust.
See on langenud naise ja wallastaste küsi-
mus. Neis küsimustes ilmutab terawalt end
moraalil kahepaikkus ja foku meie ühiskondlik
elu dokumenteerib kahesugust moraalil.

Meie kõit teame kuidas juhtub meie „kor-
ralit“ selttkond langenud naisel. Meie näeme
ainult naist langemas, kuna mees ei saa
üldise kõbliselt langeda, kuigi ta ehk elab kõige
ebamoraaljemat elu. Ta on jüüsti selttkonnas
lugupeetud.

Wõme jagedasti ajalehtedest, kuidas taba-
takse kõrtfikambrites mehi naiselega. Naised toi-
metatakse järelewalweme, lugupeetud härrad
jalutawad wabalt koju. Sarnaseid juhuiseid
kuuldes on juur küsatus uskuda, et jarnajed
tõrwalijed meeste juhted jaotawad hädaohkiku-
deks abikaajadele ja jeda teed mõõda lewib
küll rohkem jughuigust, kui lugupeetud prof.
Rahamäe poolt näidatud abielunaise ja selt-
konna daamide kaudu.

Ja edasi: kes on need õnnetud langenud,
kellele näitame näpuga; kas nende kessel ei ole
juur % jarnaseid, keda on jellele teele tõuga-
nud meie selttkondlik moraal. Kui paljud neist
ei ole arwatletud meelituste ja lubaduste wa-
ral meeste poolt, kes nendega ebaseaduslikes
jughuises wahekorras olles, warsti nad ma-
ha jätawad. Sarnast kõbliselt langenud naist
heidab selttkond uulitkale. Kui palju on neid,
kes weel uluauust annawad niisugusele naisel,
eriti kui intiimelu tagajärjed juba nähtawaks
jaotawad, leidub waid ühikutuid, kes oma abiwal-
mis kae sirtawad toeks naisel tema õnnetu-
ses ja walus, et raskustest üle aidata ja elu-
õigust wõimaldada.

Sarilikult ikka wallandatakse „langenud“
kohalt, sest kes tahab „libut“ oma lähedal ehk
majas pidada. Ja kuhu lähed niisugune. Ei
ole ime kui ta jattub uulitkale ja jääb sinna,
sest see on weel ainukene tee äratõugatulale,
paariakale, jeal on weel ainukene elamismõi-
masus.

Meil on nii palju lapsi, kelle isad on
u u u s t a n u d omad kohustused nende
wastu, kuigi meie seadus näeb ette, et isad on
kohustatud omi lapsi toitma; aga need lapsed
ei ole seaduste järele sündinud ja jellespärast
lubab isa jüüdametunnistus ja moraal jätta
oma naist ja last jattuse hooletks, selttkonna
häbisse ja hirmituste alla. Jsa jüüdametunnis-

tuje hääl ei kõnele talle jellest ülekohjust, mida ta jaadab forda. Meie ometi teame, et ükski laps ei sünni ainult emast, igal on isa, kuid registreerimata abielus isa kaob jägedasti. Sellepärast hukkub meil nii palju wallaslapse — nende laipu leitakse metsades, tiikides, prügihunnikus. Kas ei ole see kirjendav ülekohus nende väetite vastu ja kas julgeme nende julmas surmas süüdistada ainult neid õnneluid naiti, nagu jeda harilikult tehakse? Kas ei ole kaas süüdlased isad, kes jätaavad oma lapse emaga kõige raskematel momentidel abita, toetujeta ja ulualujeta? Sest, nagu juba tähendasin, on jarnane naine tänawale wijatud, isegi wanemad ajawad ta majast wälja. Siin triumfeerib see kahesugune moraal. Kas ei ole inimlikkude tunnete ülesanne jundida mehi nende kohustustele? Riiklik ja jeltskondlik abi on minimaalne ja hukkuwad ema kui laps. Wähestel on wõimalik erid kuidagi ise aidata, et kõige häbi ja nalja kiuste oma last üles kaswatada. See häbi ei puuduta lapse isa, küll aga last ennast, jett lapsel ei ole isa. Ta on ainult ema laps, ja meie moraal järeie on hirmus olla üks tüdrukuga laps. — Mits kõneledda jellest? Sellepärast, et need faktid on jelgemad ja harilikumad dokumendid meie kahesugusest moraalist. Jga süüdistus, mis heidetud üheskõlgselt ainult naiste vastu, peaks kutsuma protestid terwes meeles. Kui meie süüdistame kedagi ebamoraalsuses, siis jaawad need süüdistused olla ikka mõlemile j угупooltele, miks-pärast teeme naitse wastutawaks kogu inimkonna j угulistele pattude eest. Naine karmatab nii kui nii üksi jüüsilijest intiimelu tagajärgebe all, kas peab ka moraal j korem ainult tema laanda jääma, kui osalised mõlemad.

Põhjamaade, nagu Rootsi, Norra ja Soome naitjed on palju forda jaatnud kahesuguse moraal j murdmiseks ja kaotamiseks. Meil on

ijegi forda läinud ühesugust moraal j mõistet läbi wiia jeadustes, kus registreerimata abielude lapsed ehk wallaslapjed on kaitstud ühes emaga. Registreerimata abielude lastel on õigus oma isa toetuse peale, nagu kõigil teistel lastel ja ijade leidmine ja kindlastimääramine on seal palju jergem kui meil. Seadus teeb wastutawaks mõlemad wanemad lapse hoolitsemises ja kasvatamises. Seadus tuletab meele meestele nende kõlbliki kohustusi perekonna vastu ja ei laje jeeaga tõugata wälja jeltskonnast ja ühiskonnast neid emastid ja lapsi.

Ka meil on tarwis jilmas pidada ebeneuud Skandinaawia maid, ja jeehete naitse tööd. Naine on neis maades kauem wõtnud oja ühiskondlijest tööst ja jellega awaldanud oma mõju nii awaliku arwamise, millega palju arwestatakse, kultuurilijemaks ja inimlikumaks muutmiseks, kui ka õiglasemate jeaduste loomiseks, mis kaitjewad naitse inimwäärtust.

Ka meie jeadustest peab eemaldama ebadõiglane juhtumine naitsejse. Samuti awalik arwamine nõuab põhjalikku tuulutamist, mis häwitaks iganenud jäänused kahest moraalist, aegadejst jätlinud alandused ja teenimata etteheidet naitsele. Ma ei kõnele mitte jelleks, et äsjitada kedagi kellega vastu, ega ka jelleks, et naitst jeadu wäljaspoole ühiskondlijee elu raame ja wabastada teda edaspidistest wastutustest, jett kui midagi meil katti, wastutawad mõlemad j угупooled. Sellepärast, et jenuka u a kui meil matjab kahesugune moraal awalikus arwamises, on meestel õigus tallata ühijst moraal j ja weeretada wastutus naitsele. Senikaua kui naine ei wõitse ühesuguse moraal j eest, ei nõua ühesugust j угulist puhtust, ei nõua ühesugust wastutust ja hoolt lapse eest, jenukane ei ole naine ühewäärne ühiskonna liige ja jenukane kantakse tema arwele ühijeid kõlbliki patte. *Linda Einbund.*

Kas ideeline algatus või meestelt kohtade ärakiskumine?

Ei või tõendada, nagu oleks Eesti ajakirjandus kuigi suurt tähelepanu omistanud meie naisliikumise eesotsas seiswate isikute ehk asutuste püüetele ja eesmärkidele. Ainult harva leidub ajakirjanduses lihtsat informatsiooni naisorganisatsioonide jookswast tööst, veel harvem näeb selle töö pikemat hindamist ehk arwustust, täiesti asjata on aga otsida kirjutisi, mis valgustaks, seletaks või lugejaskonnale lähemale püüaks tuua naitse püüdeid.

Vast ainult kunagi südasaugel, kui igasugune poliitiline elu soigus, poliitikamehed rahulikult suvitamas, igasugused isiklikkude arwete õiendamised edasi on lükatud „paremateks aegadeks” ja walitsemas äärmine hapukurgi aeg toimetustes, tulewad ühel ehk teisel toimetajal meelde küsimused nagu rahwa arv, sündivus, surevus, sotsiaalne viletsus, hoolkanne või muud sellesarnased, ja näeme selle tulemusena juhtkirja. Enamasti on see pessimistlikku põhitooni ja jõuab otsusele, et

kui meie naised ei loobu pealiskaudsest lõbukultuurist ega hakka tõsisemalt hoolitsema oma emakohustuste eest, siis meie rahvast ähvardab väljasuremine juba esimese viiekümne aasta jooksul. See on kõik, sest kaugeemale probleemi sisse tungimine lõhuks kindla-realise juthkirja raamid ja järgmisteks aegadeks annab saatus teised ained.

Siiski — aeg-ajalt vilksatab mõni teade naiste tegevusest. Kui sõnumitest on suur põud, kui on läbi hangitud kõik hallikad, siis tuleb härral reporteril meelde, et on olemas ka naiste tegevus. Ta ammutab veidi ühte ja teist teadet ja kirjutab siis põgusa, mõnekümneraalise üldülevaate mitte ilma omapoolse prillita ja celarvusega, mis tema meheteadvusele dikteerib, et naiste tegevusesse ka ilma midagi sellest teadmata tuleb suhtuda irooniliselt, väikese meheliku üleoleku variandiga. Suursugusus kohustab, niisama meheks sündimine!

Samast mehelikust tundest on kantud ka too lihtsameelne lause, mis on valitud käesoleva kirjutise pealkirjaks, millega ajakirjanik-mees on tarvilikuks pidanud komenteerida sõnumit, et Naisliit haridusministeeriumi ees on esinenud mitme märgukirjaga selle kohta, kus kohtadel naised sooviksid näha naistööjõudude rakendamist.

Eriti on siin kõne all tervishoiu õpetamise küsimus tütarlastele keskkoolides. Nais-

liit on kindlal veendel, et tervishoiu küsimused tütarlaste keskkoolides, eriti just kõrgemates klassides võivad täiel ulatusel läbi võetud ja valgustatud saada ainult naisarstide-õpetajate poolt. See on mitte Eesti Naisliidu eriline omapärane seisukoht, vaid kogu maailma teadlikkude naiste tõsisem äratunne. Ka meil on seda seisukohta kaitstud ja põhjendatud mitte ainult liidus, vaid ka kõigil varemadel naiskogude koosolekutel, kongressidel jne. ja sellekohased resolutsioonid vastu võetud.

Kõik mõistlikkuse ja otstarbekohasuse nõuded räägivad selle poolt, et tervishoiuõpetus tütarlastele peaks olema tarviliku eriharidusega naiste käes. Ühiskond maksab rasket hinda inimeste kaotamise näol teadmatuse eest tervishoiu alal. Sellepärast on üldine tervishoiu teadmiste andmise tarvidus nüüd viimati ometi saanud endastmõistetavaks ja mitte enam vaieldavaks asjaks. Ainult puhtmehelik hoolimatus üheskoos teadmatusega võib veel kahelda kuju juures, kuidas tervishoiu õpetust tuleb anda tütarlastele. Mõistust arendavate ainete kõrval tuleb tütarlastele keskkoolides anda ka elulisi teadmisi. Logarütmide tabeliga ei saa lähendada küsimusi, mille ees noor ellu astuv tütarlaps osutub keskkooli lõpetamisel. Tütarlapsel ei tohi teadmata olla ta enda keha toimed kui ka tulevase elu eest hoolitsemine. Juba lihtsa vä-

Kirjanduslik veste.

Tammsaare: „Tõde ja õigus II”.

„Tõde ja õiguse II” peategelaseks on Vargamäe Andrése õpihimuline poeg Indrek; tegevuskohaks on direktor Mauruse kool Tartus. Sündmustik on romaani II jaos lihtsam kui I jaos; paljude lugejate meelest võib olla ka igavam. Sest pearõhk langeb siin Indreku vaimlise arengu jälgimisele, Indreku arendavateks teguriteks aga on peamiselt kooliõpetajate ning kaasõpilaste kõnelused. „Tõde ja õigus II” sisaldab nii palju kõnelusi ning arutlusi elu keerukaimate küsimuste kohta, et see teos mõttelena enam pakub kui ükski teine cesti romaan.

Tähtsamateks arutuse-aineteks romaanis on jumala- ja naise, usu- ja armastuseküsimused. Nende küsimuste üle kõnelevad kõik silmapaistvamad tegelased, ja peategelast Indreku huvitavad need küsimused kõige rohkem. Nende küsimuste kohal juureldes toimubki Indreku vaimline areng, mis paari

aasta jooksul muudab kohtlase külapoiisi hoopis teiseks inimeseks.

Iseloomult on Indrek hellameelne unistaja, kes tegelikust elust sageli peettumust tunneb. Harva on ta rõõmus ja kui vahel ongi, siis väga lühikest aega. Tema suurimateks ja heledaimateks elamusteks on armumine naabruses elavasse tütarlapsesse Mollisse ja unistav kiindumus direktor Mauruse tütrese Ramildasse; mõlemad õrnade joontega joonistatud elamused lõpevad nukra pettumusega, tuues üksnes kannatusi.

Molli elurõõmus ja tiisikusehaige Ramilda hellitatud kuju sarnanevad mitmeti Tammsaare varemale naiskujudele, kummastki jääb omas laadis meeldiv mulje. Autor väljendab teoses nende naiskujudega rohkesti huvitavaid mõtteid naise-, armastuse-, õnne- ja iluküsimuste kohta; mõtteid, mis väärt, et neid tähelepanu ja süvenemisega loeks iga naine. Neis mõtteis on palju nukrust tekitavat, paiguti mõruda tõtt.

Kõrvaltegelastest tähtsaim ja püsivaimalt meele jääv on direktor Maurus, eesti kirjan-

lise puhtuse eest hoolitsemine oma keha ümber toob esile küsimusi, mida meesõpetajal täitsa võimata on käsitada tütarlaste klassiga, kõnelemata kõigist teistest esimese järgu küsimustest, milles ellu astuvad noored teadlikud peavad olema.

Meesõpetaja ei saa teisiti, kui kõik need vahele jätta, millega aga õpilastele suur kahju sünnib. Kõnelemata hügieenilisest kahjust, mis tehakse noortele, sisendades neis arvamist, et „need asjad“ on salajased, ebapuhad. Silmakirjalikkus ja kõlbline langus on niisuguse kooli tagajärg.

Kui kõiki neid asjaolusid, küsimusi, ei tunta ja siiski kirjutatakse kohtade ärakiskumisest meestelt, võib seda pidada naiivseks rumaluseks, üleliigseks näiteks selle kohta, kuidas meil mõtlemata pealiskaudsusega ajakirjanduses juurde minnakse kõige tõsisematele asjadele, mille alust ei osata aimatagi. Või peaksime oletama, et reporter, kes kirju-

tas klassilise lause: „On's see ideeline algatus või kohtade ärakiskumine meestelt“ — küll teadis, mis asi õieti kaalul seisab, meelega aga asjale teist nägu tahtis anda. Mis otsusele peaksime niisugusel juhtumil tulema meie ajakirjandusliku tasapinna kohta?

Endastmõistetavalt ei tohi naised end heidutada lasta, kui neid nende ideeliste püüete pärast hakatakse kahtlustama kohtade ärakiskumise tahtmises. Ja — kui teisiti ei saa, kui tõepoolest meestel leidub küllalt egoismi ja hoolimatust, et mitte tunnustada otstarbekohasuse ja üldkasulikkuse nõudeid, siis tuleb valmis olla isegi — kohtade ärakiskumisele!

Võib olla, eksib härra reporter ainult küsimuse asetamise kujus — kas üks või teine. Tegu on võib olla mõlemaga, niihästi ideelise algatusega kui ka kohtade ärakiskumisega. Kuid ärakiskumisega neilt isikult, kes oma kohtadele tõesti ei sobi!

Helmi Jansen.

Naine ja eramajapidamine rahvamajanduses.

Meie praegu üldiselt raskeks tunnistanud rahvamajanduslik olukord nõuab meilt igalt üksikult kodanikult suurt huvi ja vastutustunnet; eriti aga ka kõigil majaperenaistel peaks olema elav huvi meie

rahvamajanduslikkude küsimuste vastu, veel enam, iga üksik rahva liige peaks hea tahtmise ja oma tööga püüdma abiks olla meie üldise majandusliku olukorra tõstmisel!

duse omapärasemaid ja huvitavamaid kujusid, mis meie kirjanduseloosse jäädavalt püsima jääb „Tõe ja õiguse I“ Andrese ja Pearu kõrval. Direktor Maurus on meie romaanides harilikult esinevate lihtsatoimeliste ja kergesti läbinähtavate kujude seas erandiks juba vaimlise keerukuse ja seesmiste vastuokustega. See kärsitu, kõiges haiglaselt kahtleva- raha-ahne, südamepõhjas omal viisil hea ning isaliku rauga kuju ei unune nii-pea.

„Tõe ja õiguse II“ tegelased kõnelevad nii palju, et lugeja mõnikord kipub väsimagi. Eriti palju kõnelevad kooliõpetajad venelased, kes ei tüdine arutlemast kõiki ilma ja elu puudutavaid küsimusi. Mõned neist kooliõpetajaist on väga õnnestunud kujud, nagu näiteks vilets, elus alla jäänud vanamees Voitsinski, või alatasa jämedalt sõimav, kuid väga heasüdamline matemaatik Molotov. Eri-laadilistest kujudest jäävad meele sakslane Schulz — ka üks elus allajäänu ja õnnetu! — paar hästi tabatud vana naise kujude: emand Vaarmann ja proua Malmberg jne.

Eri-maailma moodustavad kooliõpilased, kelledest Tammsaare tabavate joonekeste varal on osanud huvitavaid kujusid luua. Olgu mainitud ainult mitmeti Tootsi meele tuletav Tigapuu kui mahlakaim.

Stiililt on „Tõe ja õiguse II“ väga tammasaareline, paeludes kõigi voorustega, mis selle kirjaniku kirjutusviisile omased. Siin on soojust, heatahtlikku osavõttu, nukrat elutarkust, üleolevat huumori. Nii sisult kui vormilt raamat, mida aeg-ajalt ikka uuesti kätte võtad, et ses leida uusi kaunidusi; raamat, mille rikkustest jätkub mitme- ja mitmekordseks lugemiseks ning maitsmiseks! Parim, mis möödunud aasta kirjanduslik toodang meile annud!

Molli Pill.

Hinge ülempreestrid.

Ühe idamaa rahva ujundi järele mõib inimene omada mitu hinge. Mida täiuslikum tiitip, jeda rohkem hinge tal põues. Hingede ülemmäär olla siiski üheksa.

Euroopa mõistete järele on inimesel vaid

Mida tähendab õieti „majapidamine?“ Majapidamine või õieti majandamine üldises mõttes on abinõude muretsemise süsteem meie tarviduste täitmiseks. Kuid on olemas siiski vahe üksiku eramajapidamise ja rahvamajanduse korraldamise vahel. Kuna eramajapidamine tavaliselt piirdub oma tarviduste täitmisega puhtisiklise majandusliku tegevuse kaudu, arvestamata sotsiaalsete oludega, kuulub rahvamajanduse alla kogu rahva majanduslik tegevus, mille lõppsihiks kõigi rahvaliikmete tarbete rahuldamine. Eramajapidamine on väike üksik majapidamine, väikseim rakuke rahvamajandusest. Eramajapidamine on õieti see plaanikindel tegevus, mille sihiks on kõigi, sellesse majapidamisesse kuuluvate isikute tarbete rahuldamine. Kuid mitte ainult omas eesmärgis, vaid ka majandusliku tegevuse viisides näeme meie vahet eramajapidamise ja rahvamajanduse vahel. Eramajapidamises määrab selle majandusline juht, kodumajanduses selle juhtija — perenaine, — kuidas majapidamist tuleb juhtida. See on siin ka läbiviidav, sest majapidamine on nii väike, et selle juhil on ta kohta kindel ülevaade. Selle vastu on aga rahvamajandusel tegemist vahekorradega ja vastastikkude mõjutustega, mis kasvavad välja kogu rahva majanduslistest eraette-

võtetest ja üksikmajapidamistest — kogusummana. Muidugi on ka eramajapidamiste vahekorrad korraldatud teatavate seadustega ning ka neid võib majanduspoliitiliste abinõudega soodustada. Kuid eramajapidamiste mitmekesisus ja erinevus teeb võimatuks neist kindla ülevaate saamise ja nende seadusepärase ühtlustamise.

Kõigist erinemistest hoolimata on aga rahvamajandusel ja eramajandusel palju ühist, sest, nagu juba öeldud — üksikmajapidamine on vaid osake üldisest rahvamajandusest. Ilma eramajanduseta, eriti ilma üksikmajapidamiseta ei ole praegu vähemalt rahvamajandus üldse mitte mõeldav. Selle tõttu on iga üksiku majapidamise organiseerimine ja seisukord suure mõjuga kõigile rahvamajanduslistele nähetele, samuti nagu omakorda iga üksik majapidamine oleneb üldisest rahvamajanduslisest seisukorrast ja kajastab väga tundelikult selle vankumisi. See vastastikune rippuvus peegeldub kõige pealt sissetuleku suuruses, mis ära määrab iga üksiku liikme ostujõu. Üksiku majapidamise seisukorrale on aga ostujõu suurus otsustavalt tähtis. Juba pealiskaudne vaatlemine näitab, kuid ka teaduslikud uurimused on seda kinnitanud, et tuleb piirduda vaid kõige hädalise-

üksainus hing ja jeegi defektidega, nii öelda — jopiline.

Noid joppe ja nurete vajab inimlaps oma jalajaste jeešmistele elanustele ja liigutustele hoidmiseks. Nad on nagu varjatud seinakapiteesed hästi planeeritud majas.

Elamu peremees või perenaine ainult teab kapiteese olemasolust, külalised ei aima midagi. Minult kapi omanikul on mõtmed.

Ent on olemas siiski üks liik inimesi, kes pääsevad meie hinge jalakappide ja joppide juure ka ilma meie teadmata, ilma mõtit küsimata.

Hinge ülempreestrid, hinge uurijad — kirjanikud on need. Hinge kirurgideks, lõikearstideks mõiks ehk ka neid nimetada.

On olemas mees- ja naiskirurge.

Sügavas tõsiduses avastavad nad waheda mõttenvaga meie jeešmise maailma, olles kõrvaldanud meie hingelt kõik katted. Kirgama tulega valgustavad nad iga joppi ja jopiteft meie jeešmuses, pannes julgelt forme igasse haava, igale vermele.

Meil on walus, kuid meie kannatame ja waitime siiski. Miks? —

Sellepärast, et juur kirjanik, tõsine hinge ülempreester, pole mitte üksnes lõikearst, vaid ka ravija, kes tahab aidata ja tervendada. Ei ta jalwa kedagi tervemeelselt. Ei ta alanda alandatud. Ei ta liia ial mürki sinna, kus teda olemas eeski.

Kõik inimolendid, — olgu kuningas või kerjus, pühinus või roimar, mees või naine, — on üheväärilised ta lõikenõu all, ta waimu hõõglambi ees, sest waata neid kõiki — kurje ja häid, mehi ja naiti — on jumal loonud.

Ent on olemas preestrid ja on olemas preestritejed. On olemas geniaalseid kirurge, kuid kaugel rohkem on wäitefi käperdajaid, armetuid aadrilaskjaid.

Kui mõni wiimastest tikub meie hinge kallale nürida taskunoaga, walgustades uurimat objekti oma waimu kirplambikefega, siis walmistab see meie kahtlemata wäset piina. Tollest operatsioonist võib jääda mustustfi haawasse ja tekkida põlendid.

mate tarbete rahuldamisega, kui sissetulek on väike. Juba ammu on sellekohased uurimused tõendanud, et „mida vaesem on perekond, seda suurem on tema väljamineku kogusummast see osa, mida ta peab kulutama toidu peale.“ See rahvamajandusline tõde, mis sellekohaste uurimiste põhjal püstitati juba mineva aastaja keskpaiku, on veel tänapäevgi maksev. Rahva üksikliikmete keskmisest sissetulekust on selle järele, missuguste tarbeainete järele on kõige suurem nõudmine, sest väikse sissetulekuga majapidamine on ju lihtsalt sunnitud piirduma kõige hädavajalisemaga. See olukord iseeneest mõjutab üldist rahvamajandust seda tunduvamalt, mida väiksem on rahvaliikmete keskmine sissetulek. Kui üldine osatujõud on madal, siis ei leidu väga paljude tööstusharude jaoks rahvaliikmete hulgas üldse mitte turgu.

Kui aga küll peab tunnustama, et meie sisseostude laadi määrab väga suurel määral sissetuleku suurus, siis ei või ometi öelda, et ainuüksi see määrab meie tarvitamise ja selle viisid. Väga tähtis on ka meie käsutuses oleva raha plaanikindel, läbimõeldud väljaandmine ja hoidumine mõttetust kulutamisest. Ainult sarnasel plaanikindlal juhtimisel võib üksik majapidamine täita oma üht tähtsa-

mat ülesannet, mis kuulub tema tegevuspiirkonda, nimelt kapitali loomist kokkuhoiu kaudu, mis peaks sündima igal pool, kus sissetulek võimaldab kas või väikse osa sellest üle jätta peale hädalisemate tarbete rahuldamise. See kapital, mis kindlustab tema kogujale tuleviku, mis temale protsentide näol kindlustab ka sissetuleku lisanduse tulevikus, mõjutab ühtlasi suurel määral elustavalt kogu rahvamajandust, sest et üldine produtseerimine kapital — pankade kaudu — seega tõuseb. See omalt poolt mõjutab tööstuse arenemist, mis jälle omakorda avaldab mõju hindade alanemisele.

Kõigis neis vastastikkudes majanduslikes vahekordades on ääretu suure tähtsusega perenaise kodumajanduslik töö. Perenaine on ju peatarvitaja, temal lasub suurel määral vastutus perekonna sissetuleku valitsemise eest. Perenaise tegevus on mitte ainult perekonnale, vaid kogu rahvamajandusele seda väärtuslikum ja kasulikum, mida teadlikumalt ta juhib oma majapidamist selles äratundmises, et tema kodune majapidamine ja rahva üldmajandus on lahutamatu seotud. Perenaise ülesanne seisab esijoonel plaanikindlas tegutsemises, mis avaldub kõige pealt tarviduste kindlas jaotuses, mis eraldab kõige tarvilikumad väljami-

Noil juhtudel tunneme häbi hingelijest alastiolekust ja kijenadame valu tõttu.

Igal rahval on oma hingefirurgid, oma kirjanikud. Igal rahval on preestrid ja preestriksi. Ka meil on neid.

On kirjanikke jumala armust. On kunstlikult kasvatatud, auhindadega imetatuid.

On kroonimatuid, on kroonituid.

Õnne nad arvavad endid väärt olevat lugema inimhinge kalakirja, eemaldama temalt katet ja vajutama sõrme ta haavadesse.

Paljud neist soovivad, et hüüaktime kooris refleksitegiataga „hoistanna!“ ja oleksime uhked kiirel tempos kodumaa taevasse ilmutate jabaga- ja habatatähtede üle.

Meie olemegi tõepoolest uhked, kui mõni laureaatilest ligilähedaltki annab välja tulewase, loodetava suurkirjaniku algmõõdu.

Meie tänapäev on waimiliselt nigerik ja mannetu. On närwitsew ja haiglane.

Meie otsime jõulijemaid maailmu. Otsime elu juurt mõtet. Tahaksime näha tugewasti allakriipsutatutena noid punaseid niite, mis

seovad meid eluga. Muste niite, mis kühwad, woomad meid wägisi manala juurde, rüüme kogenematugi filmiga küllalt ja küllalt rohkesti.

Ent jõulijest, elujaatamat on ilmunud meel wähe meie laureaatilede sulest. Just selle wastu: nad lubavad surejoonelise shestiga panna endi kangelastel kaela poomisnööri, ässtitavad neid kahmama ägeduses rewolvorit või hüppama finni filmi joolauka mustendamasse wette — lihtjalt protestiks seehinatse näruse maailma wastu, kus lauad ei kattu mitte nõiamäel, waid tuleb neid ise katta, higistades iga paluete nimel, olles seal juures jageli mitte käskudeandja waid paljalt käskude täitja.

Wõiks ju pettumusil lasta naljaks paberil jurra, kui meie elu poleks juba selle tagi tulwivil täis leinakellade masendawat kuminat.

Meie wajame ilmtingumata positiivjust, elujaatamust.

Meil on kirjanikke, kes suudawad luua huwitawaid, elulisi tüüpe, kes wõiwad panna tegelaskonna kaajakiskumalt waidlema, energiliselt tegutsema. Rahju on siis, kui mõnikord

nekud vähem tarvilikkudest. Ettemõtlev perenaine muretseb kõige pealt tarvilikku, siis kasulikku, ning peale selle mõtleb ta lõbudele ja hõlbustustele ning hoolitseb ka väikse ülejäägi eest tuleviku jaoks. Kui ta näituseks hooliseb ka produtseerimise teguri — kapitali eest, toob ta kasu mitte ainult oma perekonnaliikmetele, vaid ka üldsusele. Kuid sellega ei piirdu veel perenaise tegevus. Tähtis on ka tema käsutuses olevate ainete kokkuhoidlik kasutamine, kõigi tarbeainete ja nende ülejääkide võimalikult põhjalik äratarvitamine. Kui perenaine need ülesanded tõesti rahuldavalt lahendab, siis on see suur loov töö. Sest piirdub ju meie ajal, linnades vähemalt, koduse majapidamise ülesanne just tarvitamise oskusega, kuna maal on perenaisel nii tarvitaja kui ka valmistaja ülesanded, mis on muidugi veel raskemad täita, kuid rahvamajandusliselt seda tähtsamad. Ka kuulub perenaise ülesannete hulka tarbeainete hoidmine hävinemise eest, mis sünnib otstarbekohase ja hoolika alalhoidmise teel.

Kõige nende üldkasulikkude ülesannete täitmiseks peab perenaine omama hulka teadmisi ja oskusi. Ta peab oskama kõiki majapidamises ettetulevaid töid, nagu toidu valmistamine, toiduainete tundmine, mis eriti tähtis ostmise juures, ja nende

alalhoidmine, korteri korrastamine, siseseadmine ja puhastamine, riietuse eest hoolitsemine jne. Ainult see perenaine, kel on need oskused ja teadmised, suudab tõesti rahuldada oma perekonna nõudeid kõige väiksema ja otstarbekohasema rahakulutusega ja nii ka täita oma vastutust rikkast ülesannet üldises rahvamajanduses.

Perenaisele tarvilikkude oskuste ja teadmiste omandamine on seda hädatarvilikum, et, kuigi üksiku majapidamise tööde hulgast tööstuse arenemise tõttu on ära langenud paljudki, siiski majapidamine meie päevil just selle tõttu, et ta nii tihedalt on seotud kogu rahvamajandusega, nõuab perenaiselt terve rea kõige mitmekesisemaid töid, mis nõuavad suurt teadlikkust. Ka sihib kogu meie arenemine sinna poole, et perenaisel tuleb tegeleda täitsa üksi — ilma abijõududeta. Arenev tööstus tuleb siin perenaisele omakorda appi, kuid seda abi oskab ja saab täiel määral ja ilma suure kulutuseta kasutada vaid väga teadlik ja arenenud perenaine.

Kahjuks peame aga tunnustama asjaolu, et väga paljud naised ei anna enesele veel aru sest tähtsast osast, mida etendab ka nende kodune majapidamine üldises rahvamajanduses. See arusaamise puudus põhjustab sagedasti mõttetut tarvi-

täiesti ootamatult ainus lüüka täis tõrva rihub ära terve waadi mett. Nii juhtub vahel, et inimeste intiimvahetordade kirjeldamine räpase ühifikasjalikkusega solgib ära võrdlemisi kena kompositsiooni. (Näiteks: „Kui Saara naerab.“) Ei tea, kas niilused olenevad kirjaniku maitsest või tuuakse nad lagedale puht ärilise mõttena masšile õngewiskamiseks? Kaske helda. Aga lääge on ta maotufeni ning täiesti ebaõnne noortele, kellede ees on awatud kõif raamatufogud ja kapid.

Mis jaoks rüvetada puhtaid meeli nimme, kui niigi on nende jaoks kirjutusi koormate wiifi?

Kirjutuste ülirohkus teeb rahutuks emad-naised, sünnib neid sageli noorte nimel esinema arupärimistega mitmes juunas.

On õnn, et võime kirjida, juurelda, kui oleme riivatud, pahanadatud. On asju, mis salmanad, pahanadavad iga naist ühifikult, kuid ka üldiselt kõiki naisti koos.

Näiteks pahanadas naisti asjaolu, et f.ü. „Looduse“ poolt kroonitud romaani „Puhast-

tustuli“ autor sõandas pühendada oma teose emale. Tolle õilja pahameele nimel räägimegi weidi pikemalt mainitud teosest.

Igale naisele on ema mõiste püha. Teos, mis pühendatud emale, peab juhtuma naisesse — üldistatud mõttes — lojalselt, korrektilt, õiglaselt.

Kui naisüüpidel, keda toob ette kirjanik, oleks hingelisi defekte, wigu kaugelt rohkem, kui meestüüpidel, siis ei tohtis see asjaolu ometi õigustada kirjanikku halwaks panema, mõnitama naisti lojumõistena.

Noor kirjanik annab oma teose alguses meie wõrratud read emamurest. Nad kõlawad nii:

„Kust pidi ta (poeg) leidma oma targast lefikoniist jäärasteid (õnu), mis olefid üles kaalunud need paar raselt pijarat, mis sillerdasid ema riipsmetes.“ —

Jah, tõesti jäärasteid õnu on raske leida „Puhastustule“ peatangelasel, Jlmariil, kahe kümneaastasel libedale teele sattunud üliõpilasel korporandil, kellest autor muu seas jutustab:

tamist, millel puudub igasugune kavakindlus, mis mõjub väga kahjulikult üldisele rahvamajandusele ning milline, mis kõige halvem, sunnib naist ise alahindama oma perenaise ülesandeid. Sarnane suhtumine oma tööle mõjutab aga oma korda halvasti seda tööd. Ainult kavakindel ettevalmistus perenaise tööle, ettevalmistus, mis selgitab ka kodumajanduse sidet rahvamajandusega, võib siia parandust tuua. Juba kodus vanemate majapidamises, siis algkoolis, seda enam aga kõrgemates õppeasutustes ja vastavates kutsekoolides tuleb ühises koostöös ikka silmas pidada, et iga üksiku töö on vaid osa üldiselt tööst, et kodune majapidamine, olgu ta nii väike

kui tahes, on vaid osa üldisest rahvamajapidamisest ja mõjutab seda ka oma väiksemates avaldustes.

Ainult siis, kui see arusaamine naistele on saanud veendumuseks, muutub naine koduste tööde masinlikust täitjast teadliku rahvamajanduse kandjaks. Ainult siis loobub ta vaatlemast oma kodu kui maailma enese ette ja täidab oma perenaise kohuseid täie teadmiselega, et kõik üksikud majapidamised on seotud tuhande naidikestega, et üksiku majapidamise õnn ja õnnetus oleneb rahvamajanduse üldisest seisukorrast, mille tõstmiseks omakorda jälle iga üksik majapidamine kaasa saab aidata. —k.

Praeguse aja kodutultuuri põhijooni.

(Särg).

Enne ühikute ruumide käsitleniist oleks siiski tarvilik peatuda mõnel üldkäsitlusel, mil õige suur tähtsus ruumide kokkuvõlas ja ilus. Need oleksid wärwi ja walguise käsitlused, ühised kõigile eluruumidele.

Kõige tugevamad muljed välisilmast on enamikul meist wäsuwõetawad filma kaudu ja see, mis me näinud, jätab meie silme jälgawama ja püstitama mulje, kui see mis kuulnud. Ja

mis meile kõige enam silma torkab meid ümbritsewas elus ja looduses, on just wärw (ja liikumine — kuid see ei kuulu siia). Ja igasugu ilustuste juures on wärw üks mõõduandwamaid tegureid. Meie eelkäinud sajandid elasid wärwivaeselt ja tuhmitult — eluruumide juhtes — sellele järgnes paratamatu wäsuwõetamine, järawate, sageli ebaharmoniliste wärwide harrastamine, mis õnneks ei püstitud kaudu,

„Talwe jooksi oli ta siiski hingunud waid tea dancing'ute, joiree dansante'ite ja kõrtsi lõhnu.“

Sellise „noobli“ elu elamiseks wajas ta teadagi kõhufat rahapunga. Ta isa, kehw rahwafooliõpetaja jaadab talle kassolmandiffu fogu oma siissetulekust, kuid see on waid till mett tulikuumale kerisele. Tuleb leida kreditoore, wõlaupaldajaid. Ja neid leidubki jeltstkonniainimeste hulgast, kellede filmis noormees on mingi wäike ebajumal — wist küll ainult selle tõttu, et ta kannab hästi õmmeldud — mitidugi wõlgu tellitud — smokingut.

Wõlgade kohta kuuleme autorilt: „Wärsti kaswawad ta wõlgad nii suureks, et wõlgade protsent ületab selle summa, mida ta iga kuu juutis wälja anda.“

Uga see asjaolu ei heiduta seitflushimulift noorurit põrmugi.

„Ta teadis, et kogub tuhta (märk: kas mitte tuliseid süsa?) oma pea peale, ent ta armastab elu liig tuliselt, et suuta loormata teda alles oma kahelümne aasta juures muredega.“ —

Waidugi mõista! Wured kuuluvad ju

masšile, pleebšile, alamale rahwale üldse. Peen, elegant korporant ei tohi midagi tunda äripäewast ega hallidest murepilwedest! Taemas peab temale paistma lillana igast kaarest. Ta ise seisab maafera seipunktis piedadstaalil ja lubab armuliselt end kummardada, ja teenida meestel — rahaga, naistel — ihuga.

Meeste, kreditooride ees omab kangelane natukene aukartust ja koguni häbigi. Naiste, — armuhankijate wastu ei tunne ta midagi peale ülesoleku, halwafspanu ja kõige põlguse.

Ta ei käi nendega ümber mitte nagu inimestega, pigemini kui loomadega wõi elutute asjadega.

Nii pajatab ta awameelselt:

„Jooksed ringi, aeleb ühe naifega ja wisfad ta siis minema nagu tarwitatud kunda, et otsida jälle uut.“ —

Palun wäga! Jooksed ringi, aeleb, j. t. püherdab, wedeleb!

Selliselt tohib mees wist küll wäljendada ainult olemusest, kellede kohta raamatuis on öeldud:

„Naine on sama, mis trammitwagon, —

muudu mõidakse kergesti mõjuda tehtult ja pääletükkivalt.

Selle vastu on hallikad toonid palju tagasihoidlikumad ja vähem nõudlikud. Igatahes peavad aga ka need n. n. hallikad värvid siiski olema selged ja karged, mitte piimajest udused ja ähmased. Need toonid annavad toale neutraalse rõõmsa meeleolu ja on hääks tagajäinaks mööblile.

Kuna praegu majanduslikud olud on õige rasked, näivad ehk mõnelegi täiesti läbiwiimatus olewad kõik eeltoodud näpunäited. Kuid hea tahtmise juures ei ole see mõimatu ja on siiski võimalik tulla rohkem värvi ja sellega ka teataval määral rohkem elurõõmu meie kodudesse. Selleks on olemas kolm vahendit: liimi või lubja ja õlivärv ja tapeet. Millegi pärast tarvitatakse maal, kus see just peaks olema täiesti läbiwiidam, vähe just kahete efinest mõtet. Välismaal tarvitatakse seda õige mitmel pool, ka siis, kui tapeet on määritud või lüütnud. Siis värvitakse tapeet lihtjalt liimivärviga üle. Suurtes, väheste mööbliga ruumides mõjub värvitus sein küll weidi igavalt, ja siin on parem tarvitada tapeeti. Muudu aga pole mingit erilist tarvidust tapeedi järele, liiati veel, et tapeet, (hea tapeet — odavat ja halba ei maksa võtagi) on hulga kallim. Tegelikult on ju tapeet võeti selleks, et anda toale värvi, tema muster pole

tähtis. Pole tähtis ses mõttes, et see in w a j a b värvi, mitte mustrit. Kõhjuks on suurem hull müügil olematest tapeetidest (viimase paari aasta jooksul on see asi, õnneks, küll märksa paranenud) aga nii mõimatult ja pööraselt kirjud, et neid peaks kleepima mustripoolega seinakülge, kui mitte ei taheta nendega rikkuda tuba. Suuremustriline tapeet mõjub hästi ainult suures, vähest mööblit sijaldamas ruumis, eeldades, et tapeedi muster ja värvid on koostatud maitsekalt. Igal juhul tuleb hoida hirmjate lilleliste ja kirjendavate või porivärviliste tapeetide eest. Õige parem on tapeet — päälle eelnimetatud juhtude — valida ühe värviline või kui see pole võimalik, siis lihtsa rahuliku mustriga. Tarvitades triibulist mustrit, võime samuti nagu värviga, muuta ruumilisi proportsioone, teha toa madalamaks ja laiemaks põiktriibulise tapeediga ja ümberpöördukt.

Igal inimesel on omad lemmikvärvid. Kuital on väheste osavust ja arenenud värvitunnet, siis võib ta foku oma korteri või elamu sisse seada oma värvis, ilma et see siiski mõjuks igavalt. Siin tuleb talle appi veel see asjaolu, et muin ruumikunst sageli tarvitab foku sissejeades — seintes, põrandas, mööblis — ja laeski üht üldtooni. Waremini tarvitati lae värviks peamiselt valget, nüüd aga tehakse lagigi värviline, kas erinev seintest või

mis läigib. Vähed üles võtma, siis näed, et maas pole muud, kui larakas tatti." —

(Wabandust! Siin kohal võib lugejal jüda pahaks minna...)

Kenafene hinnang, kenafesed sõrdlused naise arvel!

Ja anhinnamõistjad (kellede hulgas olla olnud ka ühe tütarlastekooli lugupeetud juhataja!) leidfid kõik olemat parimas korras ja kroonifid autori avalikult kultuuri, kunsti, esteetika ja muude kõrgete mõistete nimel!

Lugege, tütarlapsed! Zmestlege kangelast — korporanti, kellel on kena näolapike, võrratultistum, rähepalt välja nurutud sabakumb, humil protesteeritud weskleid ja mustuhat inetut seiklust minewikus juba kahetümneaastajest. (Mida võiks talt oodata siis neljakümneaastajest?)

Kas määrab jarmane tüüp seda, et igas mõttes korralik tütarlaps, jutu naiskangelane Hilli, kannatab tema pärast koledat hingepiina ja „awastab temale efinefena oma ihu müstee-riumi“?

Weel vähe sellest! Kui üliõpilane saabub

wälismaalt, — kus ta jälle lausa ringi jookfiks ja aeles hetäärde ning „libudega“, pakkudes ifegi end elama kaubana ühele tantfitarile ja tabati politfsei poolt ühes kokaiinikauplejatega — siis votab teda Hilli (kes wahpeal abiellunud), palawas igatsufes ning tunnustab, et ifkab jaada last tollele haledalt seiklejalt! — Ja saabki wist.

Tõesti wähenõudlik naine! Liigagi wähenõudlik! Alandufeni wähenõudlik!

Peakfime pärijelt punastuma tolle Gewa tütre pärast, kui ta oletks elaw inimene.

Õnneks on ta maid autori fantaafia sünnitus. Meie noored neid reaalsufes on kindlasti teifshugused; ifeteadlikumad, uhkemale.

Walides enda tulewastele lastele ifa ei arna näd wistifsti parimaks foowitufeks mehele ringi jooksmist ja aelemist, samuti wõlgade tegemist ja wiinas ujumist.

Näd ütlewad upfakale noormehesle ilmtin- gimata lausa näkku:

„Si, mees=moenuff, mees=partetilõwi ja förtfifkangelane, meie siiski ei pea find ju ifleda näo pärast nii tähtjaks, kui fa seda oletab!“

mõnes jugulusvärvis, kuid mitte väga lähedalt jugulusastmel. Wiimane mõjub natuke igavalt ja ühebooniliselt, sest kaob wahel loodis- ja kaalusõrhi wahel, ja silmal pole kufagil peatuspunkti. Siiski tarwitatakse koguni jeda wõtet, et lagi ja sein wõetakse hoopis ühte wärwi, ilma ühegi friisita. Muidugi ainult heleda seina juures (tumedat seina üldse palju ei tarwitata, sest tume sein teeb toa pimedaks; olgu siis, et selleks on eriline hoow.). Igasugused ilustused laest, olgu see maal wõi fips relseef — on kadunud, ainult palk raamistif on lubatud. Põranda juures on samuti loobutud traditioonilisest ooker-kollasest, tarmitades selle asemel pruune, halle, punaseid, sini-seid toone — nii nagu nõuab toa üldwärming. Põranda juures jaamutatakse ilusaid wärmiefekte linoleumifattega ja waipadega.

Üks meie elamute wigu on see, et meil on liialt palju ukki ja aknaid! Sageli pole toal ühtegi seina ilma ukse ja aknata, nii et toas pole kohta, kuhu asetada mööblit. Enamikus tubadest pole waja mitut uft, aitaks ühestki. Pole mingit tarwidust uft üle loormata kõikjugu „ilustustega“, külgeleebitud niferduste jne. näol. Ka wärmilt on kõige ilusam file, ühtlane, mitte liiga filmatorikaw wärming.

Kui igas seinas on aknad, siis pole meil korralikku walgustust toas ja oleme igale möödaminejale peegli pääl nagu klaasmaja elani-

„Sinutaolijed mehed hindawad naissi kahe-saja jendiga, kuid on ise naiste filmis paljad nullid ilma ühegi lihanduseta.“ —

Mii räägitakse tegelikus elus jeks, et tõsta inimese isikuwäärtust, nõuetawa, auhise kõrgu-jeni.

Noor kroonikandja hingekirurg katjugu kirjutada uus teos inimesest, kes iial ei sõanda hinnata naist rahalise üksuse abil nagu kaupaturul.

Emale pühendagu ta siis oma jõuline, haaraw, tuldpurskaw juurteos.

Teos aga, milles lausitud naise kohta — j i h i l i k u l t, ü l d i s t a w a l t — inetuid, teotawaid, solwawaid sõnu, ei kõlba pühendus jeks emale, sest — iga ema on kõige pealt naine.

Ming mees, kes solwab, alandab naist, inimsoo ema, ei wääri kirjaniku krooni, ei wääri hinge ülempreestri nime.

Ei kunagi, ei mitte kunagi!

Käo Orvik.

fud. Ühest juurest laiaast afnaast on küllalt kestmisele toale, parem, kui mitu wäikeft. Tähtis on afna hääd proportsoonid ja ilus raamistif, mis jugugi ei tarwitse olla ainult walge wõi pruun. Peab tähendama, et wäike ruudulised (afna ei ole selle juures mitte wäike) sageli mõjuwad lodujemalt juure ruudulistest, eriti maal; pealegi on nad odawamad, j. i. odawamad uuendada.

Walgujel lastagu wabalt rungida tubadesse! Argu maetagu $\frac{3}{4}$ afnaast eesriiete alla, mis päälegi on pöörajed tolmufogujad. Meil pole waja ühtegi ruumi, mis pole hästi walgustatud, waid wajame niijuguseid, kus pole ainult pimedat nurka. Tänu elufallidusele, kaob ka mood tarmitada mitreferdseid eesriideid, mis pealegi warjast ära ülemise walguse, nii et põrand jai kõige rohkem walgust, kuna jeda sinna on waja kõige wähem. See wiga, et walgus saab langeda ainult põrandale, on ka ristipidi ajetatud eesriidel.

Kõige otstarbekohajemad on ruudueesriided. Kui nendega ükki ei lepita, siis on estimeseks nõudmiseks, et eesriided oleksid ühefordsed ja võimalikult õhukesed, walgust läbilasckwaft riidest.

Deforatiivses mõttes on eesriietel juur tähtsus. Ruum wõib olla muidu kõigiti hästi sissejeatud, kuid määratus eesriiete walikul — ja kogu mulje on rikitud. Uue aja nõuetele wastawalt sisse jeatud ruumis pole eesriided ükksesemed, waid nad moodustawad seinaga koos tagapõhja, millele ehitatud tuba. Sellepärast nõutakse, et sein olgu kokkukõlas afna eesriietega nii materjalist, kui ka wärmilt ja wormilt. Eesriide materjal peaks korduma ka muus toa sissejeades. Ideaalne oleks, et seinal (kirjul) oleks sama muster eesriidega, kuid et see on peaaegu wõimatu, siis on leitud „kuldne keskte“, walides ühewärmilise seina juure mustrihise eesriide ja ümberpöörduft. Triibuline muster sobib nii ühele kui teisele, wäljarwatud juhul, kui sein ja eesriide on mõlemad triibulised, kuid liiga erinewate triipudega. Kaks mustrita pinda sobiwad aga väga hästi ühte, kui nad wärmilt on dieti wõetud.

Eesriide materjal pole nii tähtis, kui wärm. Walge wärm lasseb küll kõige paremini walgust läbi, kuid ei joi alati seinaga. Sellepärast on ka walgete pitifkardinate tarmitamine wähenemud, selle asemel aga tarmitatakse palju wärmilisi wuaal ja kästtelgedel koetuid ja wärmilisi filee eesriideid. Wärmid on walgusekindlad, nii et ei ole karta pleekimist. Wajajookful luitumud muidugi, kuid neid saab märskendada (walge eesriide pole ka igawene!). Mis puutub

eesriiete ülesseadmisesse, siis kinnitatakse nad klambritega puu- või metallfangi külge, wabalt rippuma, ilma ülemise pöökribata (kästfi õumeldud tüll või filee eesriided ulatavad laie- ma afna juures ainult afnalauani). Kõige

uue viis on kinnitada eesriided erilise liist- raami külge, nii et eesriie on raami taga, mis võib olla on eelkäijaks „jeina ehitatud ees- riidele“.

(Järgneb.)

H. Treilman.

Kunstniku naine.

Sel pidulikul päeval oli Katarina juba warakult, tella ihetja ajal, tegemist jaotis. Lilli toodi nii lõp- matu palju; neile ei leidunud enam jobivat paika. Siis tulid paar loorberipuud, mis seisid uhtel heledas toas. Wahuwiina korvid jaobusid, kallihinnaline ka- mina kell, hõbedased peokrid sisefegromeeritud peokri- jadega, wana portjellaanti. Kõegi oli jaotatud kuld- handli, siis manjhetihõbbid, ihkipsundelad, kuld ja hõ- bedased paberpsjitarbid.

Katarina korraldas kõiki neid asju nagu näituse jaoks. Ta tegi jeda rahulikult, ükskõikseks, ta iegi ei lugenud pealkirju peokriidel ja lillekorvide ning kimpude uhtel tüdipakitel. Ta ei lugenud ega awa- nudki lugematut hulka telegramme, waid ladus nad wirna lauale.

Diguie pärajt ta oli wähe wäsinud, ei tundnud end termena ja tugew, niiste lilledõhn, mis täitis tuba, tegi temale peawalu. Hall siidilkeid pigistas teda. Ta- tistas ta hingamist. Hingamine oli tal nüüd wimamisel ajal üldse raskestatud. Uja pitmel oli ta läinud pal- jemaks, ifta pakjemaks, weri hakkas pähe tungima ja süda kloppima. Mästad... Aft ätles, need olla aas- tad ja joowitas jõita lõunamaale. See polnud efsalgu wõimalik. Lapsed wajasid teda. Max'il oli ees esimene riigeks ja ta wajas järelwaatust. Bettina ei wõi- nud ometi ilma temata minna ballidele ja ketskonda. Ja siis — ta mees oleks kindlasti pahandanud, kui ta tema juubelil poleks olnud kodus. Zinimeste pärajt.

Katarina korraldas kõike nagu näituse jaoks ja mõtles: weel paar päewa, siis olen ma jälle ifsi las- tega... siis on majas jälle rahu.

Max ja Bettina tulid jaali. Bettina muusutas Lil- li, Max waatles kinte. Bettina luges ihe pärja linti: „Bõrdlematu kangelasele ja armastajale, juurele kunstniku tema kaheklamine wäie aastajaks juubeits — Theresja Augusta“. Ta waotis oma poole: „Ther- esia Augusta... kes jee on?“ Katarina põpõrdus kõr- wale. Max aga ütles rahulikult: „See on ju trahwin- na Westermarl.“

Siis wõtkifid kõik kolm ja olid ärritatud, sest niikid ootafid nad, et ija iisje tuleks.

Ja uts awanes ning läwel seifis Robert Kroon. „Ma-h!“ hüüdis ta tundeliselt, waatas imestanult rin- gi, hüüdis weel kord: „Ma-h!“ wõidetuna ohates, wõifrikfalt. Nagu pimestatud hiilgawast jaraft, kat- tis ta filmad kättega ja ütles: „Et... aga jee on... ei... lapsed... mis on siis täna lahti? Zumal...“

ätti kõi ta oma otjaesijele: „Ah ja... Muidugi... Ja taewas ihe teab, ma oleks jelle peaaegu unusta- nud...“ Ta hää kõi wärtjema nagu tõusmast muu- jumist. Ja ta astus tupp.

Katarina waatas rahulikult pealt, kuidas mees mängis jeda wäikeft iisjeeni. Ta polnud jeda teififi oodanud.

Max ja Bettina tõttasid wastu iisale:

„Ja, meie... Ja... mina...“

Robert kroon tegi huue imarmaruse käelikutuse: „Et... lubage, lapsed... üks filmapilk... ma tahan ometi enne.“ Ta istus, wõtkis kirjad ja telegrammid ning joris neid. „Ah,“ hüüdis ta tundeliselt, „Mei- uingeni teatri direktor kirjutab mulle... lihtsasti taewalik, kuidas jee mees kirjutab... ja iin... ei, jee on tõesti wana jalandunik Hertler... jee on ju liigutaw...“ Ta peatus ja awas huue ümbriku. Korraga hüüdis ta täie, õitjewa häälega: „Ee=ma!“

Katarina küfis wäikeft: „Mis on siis, Robert?“

„Ee=ma,“ jõistis mees, peatus ja ütles siis taja: „Hertjog ihe kirjutab mulle, oma täega... Käiftri Tema kõrguselt...“ Kunstnik oli tõifjeft liigutatud.

Kui ta tastrurätiga oli pühkinud filmi, pani ta jelle hoolikalt kokku, pistis tasku ja tõusis ättilise lii- gutusega piisti: „Mii siis,“ hõiskas ta, „weeand tun- ni pärajt tuleb jaatkond teatrist, kella üheteifitüm- nefs lubas kulla direktor... nii siis, lapsed, mis on teil mulle belda?“

Sätendawa maeratuwega astus ta laste ette. Max hakkas aralt kõnelema. Tema järel joowis õme Bet- tina.

Kuni lapsed kõnelesid, istus Katarina wähe kõr- wal jahlal. Ta nägi ija ja poega feiswat üksteife kõrwal ja korraga märkas ta, et mõlemad mehed seel näifid nagu kaffikwennad. „Mõlemad noored mehed seel...“ mõtles ta ja ihejuguje iisemife jeadusega nägi ta oma mehe filmis sama põifikeselikk noorufe jawa kui poja filmis.

Siis waatas ta Bettina poole ja nägi nagu min- gis lauges nägemuses ijeenast: niijugusena seifis te- ma tunagi oma mehe ees, ford — lauges minewõifkus — jale ja õrn, wätksete, punaste huultega, helepruu- wide lätkiwade juuksestega; nõtkuw ja sirge, — tema, kes nüüd istus siin waerwajelt ja wananenud, hall, wäsinud, ja waotas oma mehe poole, kes ifta weel õitjes täies noorufe jõus. Ta pilk tumenes.

F. Salten'i järele.

(Järgneb.)

KROONIKA

4. Gesti üleriiklik Naiskongress.

3. naiskongressi otjuel ja E. Naisliidu algatujel peetajie täesolewa aastä otkoobrikuul 4. üleriiklik naiskongress. Naiskongressi korraldawa komitee töddest mõtawad oja: E. Naisliit, Maanaisie Keefjelts, Kodukaitse, Naiste Karstusliit, Kriifl. Noorte N. Üh., Ükad. Naiste Üh., Saksa Naisliit, Wene Naisliit, Haridusliit, E. Spetajate Liit, Lastekaitse Keefkorraldus, Kodutööstuje edend. Keefjelts, Tartu naisüliõpilaste org., Rootsi Haridusjelts, Ödede Ühtng.

Korraldawa komitee eimejel koosolekul waliti juhatus järgmises kooseljus: juhataja J. Päts (Naisliit), abid: L. Einbund (Naisliit), M. Letjar (Maanaisie Keefjelts), M. Raamot (Kodukaitse) ja wäpenuisrahwuste efind. (iifl lahmine); kirjatoimetajad: J. Steinmann (Naisliit), J. Rõts (E. N. N. Üh.), E. Lepik (Naisüliõpil. efind.); G. Mäelo (N. Karstusliit). Laekahoidjad: M. Kõitfeld (Lastek. Keeflor.) ja S. Kruiflow (K. N. Naisühing).

Kongressi korrald. komitee koosoleku 22. jept. 1920. awas Naisliidu juhataja M. Keifit jelgitades kongressi wajadust ja rõhutades kõigi organiseeritud naiste ojomõtu tähtsust kongressi töddest. Wida laiaulatuslikum ojomõwt kongressi töddest. Wida laiaulatuslikum ojomõwt kongressi töddest, jeda täielikumä ülewaate jaame naiste tööst Gestsis. Kongressi ajaks tuleks kutjuda kofku tütarlaste päem, et tutwustada noori naisorganisaafioonide tödga, nimelst naistesje puutuwate küsimustega.

Kongressi töde tegeelikut korraldajaks on wästawad jeltfioonid: 1. jeltfioonile allats Digustijed küsimused, 2.-le kaswatuslised, wabaharidustöö ja kutjeharidus, 3.-le põllumajanduslised küsimused, 4.-le terwishoiu ja hoolkandeküsimused, 5.-le kodukäsitöö ja näituse korraldus, 4.-le noorjooküsimused. Samal koosolekul waliti jeltfioonide kofkufutujad ja määrati kindlaks kongressi peetawate referaatide arw ja nende ettekandeaaja pikkus.

12. 2. 30. pidas kongressi korraldawa komitee juhatus oma eimest koosolekut, kus jeltfioonide efitajad andsid aru oma töddest. Kongressil küsitatawad küsimused ja nende kofha peetawad referaadid on enamalt jaolt kindlad. Näituse korraldamine ojutub wäskels, aga siiski loobetajie ka jelle wäskelst üle saada, kui wästawad ajutusjed ei teela oma toetusl. Noorjooküsimusi korraldawa jeltfiooni nõupidamijele otjustati kutjuda eefikätt nende organisaafioonide efindajaid, kes teewad tegemist noontega, nimelst: 1) K. N. Naisühing, 2) ülemaaline Noorjoo Üh., 3) Naiste Karstusliit, 4) Noorte Püwane Riist, 5) Kodukaitse ja 6) Saksa ning Wene Naisüh.

Järgmine juhatusje koosolek otjustati pidada 3. III. f. a. kell 5 p. I.

Naisliidu liikme, Gesti ülemaalise Ödede ühingu märgufiri terwishoiu- ja hoolkandewalitsujele.

Arwestades olude töttu puudulikult wäljakuunewud ödede kutjet Gestsis, loeb Gesti Ödede Ühing kui kutje organisaafioon tarwilikut efitada terwishoiu ja hoolkandewalitsujele järgmist märgufirja:

Jlmajõja tagajärjel koondusid Gesti ödede peresje wäga mitmejuguje kaswatuje ja ebalohaje kutjeharidusega iifitud, loomulik, et jarnane personaal halwawalt ja taifistawalt mõjub üldijele rahwa terwishoiu tödele. Ei piirdu meie ajal ödede töö enam ainult haigemaja ega kinniste ajutusstega nagu warem, waid terwishoiu öena tödtaades rahwa kessel peab öel olema wäga mitmekesine ja laiaulatuslik ettevalmistus. Töödaades meie jüganamates rahwaafiftides, kus terwishoiu mõiste wael täiesti algastmel, tuleb öel jüweneda fogu oma iifitu eestlste kaalutlustega rahwa puudustesje ja tundma õppida ta hingeelu.

Et meil defutje tagapinnal jeksiwate iifitute järele kõjine tarwidus oli ja neid töõjõude wõib anda ainult ajakohane kutjetool, ajutati Gesti Ödede Ühingu algatujel ja riigi Terwishoiu peawalitsuje toetusel 1925. a. Tartu ülikooli arstiteaduskonna juure ödede kool internaadiga — wanemate kultuurriikide eeskujul.

loomulikult pole meil jelleks otstarbekas kohasemat ajupatka kui Tartu, kus kajutada praaktilisteks tödets ülikooli laialdased küinikud igal erialal ja teaduslikud instituudid. Teoreetilisi teadmiti annamad ülikooli wälanud õppe- ja abitooppejõud. Nagu nüüd kuulda, kawatjeb meie Püwane Riist lähemal ajal ödede kooli awada Tallinnas, kus puuduwad täielikult eelnimetatud wõimalused. Ka ei ole meil Gestsis nii mitme ödede kooli järele jügugi wajadust, kuna meil juba nüüd karta ödede üleproduktiooni. Ka Tartu ülikooli arstiteaduskonna dekaan hoiatab meid liigje ödede üleproduktiooni eest, mis ühtlasi ödede kutje tagapinda kõigutaks ja arengut taifistaks. Peale ajakohase Gesti Ödede kooli Tartu ülikooli juures tegufjerwad wael Mellini erakool ja Tallima Diafonisi majakool.

Et meie Püwane Riist oma jissetulekud juuremalt jaolt saab jüiski niigilt ja Tartu ülikooli juures teugufjerwad ödede kool jarnuti tödtab riigi toetusel, siis oleks tarbekohasem Tartu kooli juurendada kui jelleks on põhjendatud wajadust, aga mitte kahelordjüstada riigi wäljaminekuid. Pealegi on meie Püwane Riist praegustes moodjates ödede kutjeküsimustes täiesti mõhit, mida nii jelgesti näitab tema femine tegemus meie kutje alal. Wäga halwawalt mõjuwad kutje arengule Püwane Riisti piibided oma eimeje abi kurjaste õpilastele ja teistele puudulikult ettevalmistata-

tud isikutele kutseõiguste muretsemine ja et jee neil alati forda ei läinud, töötavad neist väga mitmed praegu õdede kohtadel Punaajes Nistis ja mujal, ilma et registreeritud oleksid riigi tervisshoiu- ja hoolde-kaande waltijuses. Samuti näitawad meie tervisshoiu asutuste aruanded õdede töowiljakuse puudust, mis on ühtlasi faktiline tõendus ebatohajest tööjõududest jellel alal.

On märgata meie Punaajes Nisti juures tendentsi foku õdede tutjet ja korraldust enda wõimusesse haarata, mis aga wanemate kultuurriikide korraldajele, kus õdede kutse kõrgemal seisab, ei jarnane ja pealegi meie oludole täiesti tarbetu, jekt P. Nistil kui niitjuga on palju teisi otsekohejemaid ja tähtsamaid ülesandeid jotsiaal tervisshoiu ja hooldekaande alal, jellepärast palub Eesti Õdede ühing, et õdede ettemalmis-kanije korraldus jääts tervisshoiu- ja hooldekaande-walitusjule ja õdede kutseorganisatsioonile.

Tallinnas, 14-mal weebr. 1930. a.

(Allkirjad.)

Naiste meeleawaldus abielunaije rahwuse ja kodafondjule küsimuse puhul.

13-mal märtsil algawad Hollandis, Haagis, Rahwaselitudu kodifiktsiooni komverentzi istumised, mil tabetakse alus panna ühistele rahwuswahelistele jeadustele.

Meil istumistel tuleb kõne alla ka abielunaije kodafondjule küsimus. Kuna väga paljudes riikides tänapäewani naine abielumitjel kaotab õiguse walida ise oma kodafondjust, waid jatub oma mehe kodafondjusele ja kaotab jeeaga ka oma rahwuse, õigus-kaid Rahwuswaheline Naistliit ja Rahwuswahelije Naiste Häälõdiguje Liit esineda jelle komverentzi puhul Haagis ühise meeleawaldujega, mis korraldatakse juure awaliku koosoleku maal. Sel koosolekul esitatakse järgmine resolutsioon: „Naijel, olgu ta abielus wõi wallaline, on mehega ühesugune õigus walida oma kodafondjus.“ Wäga mitme maa naiselitajad esinewad kõnedega, kus nad jeketawad oma maa jeaduji naiste kodafondjule kohta. Koosolek on 14-mal märtsil Haagis. Meeleawalduje korraldajad on pöördunud kõigi maade naiste poole palwega neid toetada. Ka eesti naijed ühinewad esitatud resolutsiooniga, jekt kuigi meie eesti kodafondjule jeadus jätab naijelle teatawa wabaduje, on jee mehega wõrveldes jiski piiratud.

Kuigi igal pool naijed wõitlejid jelle eest, et walitusjed määraksid ka naisdelegaate nimetatud komverentzile, on jellel wõitlujel edu olnud ainult Belgias. Belgia walitus on komverentzile oma esitajaks nimetanud ka ühe naije, nimelt naisadwokaadi Marcelle Remon'i.

CARTIER-BRESSON

PARIS

PESUKINDLAD PARIS VÄRVID

KÄSITÖÖLÕNGAD

Esimese klassi prantsuse vabriku saadused

Kaitsemärk

„A la Croix“

Pesukindlad värvid

(300 värvi)

Märknüidid

Pärllõngad

Brillanté d'Alger (Mouline)

Heegeldamise nüidid

liiri lõngad

Linased lõngad

Hedebo nüit

Nõelumise lõngad

Asutatud aastal 1825